

ՀԱՅՅՈՐԵՆԻՓ

20
Փարայ

ՕՐԱԹԵՐԹ

20
Փարայ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հայրենիքի տարեկան գինն է Պոլսոյ եւ գանաւաց համար 7 արծաթ մեծիտ կանխիկ. տեղական եւ գաւառական քղրատարութեան ծախքը մեր վրայ է: Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդք ալ կընդունեն:

Իրագործող: Վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տնօրէնութիւնը: Գրա փաղախան Թ. Յ. Ղ. Պարտիզպանեան Տպարան: Խմբագրութեան ուղղեալ գիր եւ ջր սրահիր: Ծանուցման տողը մեկ անգամի խմբար 3 դրուշ է. աւելի անգամի համար սակարկութիւն կըլլայ:

ԹԻՒ 670 ՏԱՐԻ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ

ԵՐԵՒԱՆԻ

1881 ՄԱՐՏ 3

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

Հասունեան եւ Հակահասունեանց կիրակի օր Բերայի մէջ կատարած հաշտութիւնը նկարագրելու առթիւ խոստացած էինք առանձին յօդուածով մը խօսիլ այս խնդրոյն վրայ. այս խոստումը կը կատարենք այսօր:

Հռովմէական աղգայնոց մէջ կատարուած հաշտութիւնը ինչպէս կը տեսնուի, զարմանալի երեւոյթ մը ստացած է, այնպէս որ թէև հաշտութիւնը կընքուած և լմնցած է, սակայն ժողովուրդը որ խնդրոյն բուն տէրն է և անոր վրայ կը դառնան ամէն գործողութիւնը, դժբաղդաբար ստորագրեալ պայմաններէն բնաւ տեղեկութիւն չունի մինչև այսօր, որոյ արդիւնքն եղաւ կիրակի օր Ս. Յովհանն Ոսկերեան եկեղեցւոյն մէջ կատարուած ցոյցը, և եթէ այս ցոյցը տեղի չունենար, անշուշտ Ոսկերեան եկեղեցին ալ լռիկ մնչիկ պատարագ պիտի մատուցուէր և յիշեալ եկեղեցին որ Հակահասունեանց միակ եկեղեցին է այսօր, Հասունեանց ձեռքը պիտի անցնէր և հաշտութիւն չընդունող ժողովուրդեան մասը առանց եկեղեցիի պիտի մնար:

Այս խնդիրը շատ պարզ է և ժողովուրդեան պահանջումն արդար և օրինաւոր: Սակայն կրօնականը ինչպէս ամէն նոյնպէս և այս պարագային մէջ մեծ դեր խաղացած են ի վնաս ժողովուրդեան, եւ եթէ խնդիրը ի հիմանէ քննենք, պիտի տեսնենք որ կրօնականը ի սկզբանէ անտի, այն է Հասունեանց և Հակահասունեանց բաժանմանէն ի վեր որ 12 տարի կընէ ճիշդ, զանազան ձևերու ներքեւ ժողովուրդեան ձայնը խղճած, անոր շահերը զանց ըրած և ոմանք փառասիրական այլ շահախնդրական միջոցներու դիմած և արդար սկզբունքի մը պաշտպանութեան ոչ անձերնին վաստակած և ոչ անկեղծաբար աշխատած են: Այս 12 տարուան միջոցին մէջ խեղճ ժողովուրդը թէ ներթափաչեալ և թէ բարոյապէս բազմիցս զոհեր տուած է զորո նկարագրել հատորներու կը կարօտի, և աւելի կընրակնաց հըռ կամակատար և գործիք եղած է քան ազատ համոզմամբ ասպարէզ նետուած և իւր արդար դատին ու իրաւանց ջերմ ախոյեան կըցած է ըլլալ առանց կընրակնաց արգելքներուն հանդիպելու:

Մի և նոյն վիճակին մէջ կը գտնուին հիմա ալ. 2 եպիսկոպոս և 16 վարդապետ միաբանելով Հաւատոյ դաւանութիւն մը կը ստորագրեն և Մօնախնոր վանութեան կը յանձնեն. սակայն թէ ինչ է այդ դաւանութիւնը և ինչ են այս համաձայնութեան պայմանները, ժողովուրդական ընտրութեան իրաւունքները պաշտպանուած են թէ ոչ, կամ թէ այդ դաւանութիւնը աղգայնութեան ոգւոյն վրասաւոր է թէ ոչ, բընաւ յայտնի չէ. և ժողովուրդը չը գիտենք թէ իւր շահերն ու իրաւունքները կընքեալ դաւանութեամբ նուիրագործուած են, թէ եղծուած. — ինչու. վասն զի ժողովուրդէն դադարի պահելու քաղաքականութիւն մը գործածուած է, և այդ քաղաքականութեան քողին ներքեւ ծածկուած կերևին կընրակնաց փառասիրական կամ շահախնդրական հանգամանքները, իբր թէ կընրակնք միահեծան տէր եղած լինէին Աղգին և եկեղեցւոյն կամ լաւ ևս ժողովուրդը արծաթագին ստրուկ լինէր կընրակնաց ձեռքը, խաղալիկ հողմոց և ալեաց զոր կընրակնք կը շնչեն և կը յարուցանեն:

Եթէ Հակահասունեան աղգայինք միութեան ի սրտէ կը փափաքէին և իրենց շահը միութեան մէջ կը տեսնէին, պէտք էր որ այդ միութիւնը արդիւնաւոր և տեսական լինելու համար, ընդհանուր ժողովներով խորհրդակցէին և ուսումնասիրէին խնդիրը և առանց հերձուածի կամ պառակտման կընքէին բաղձացեալ միութիւնը. պէտք էր որ այդ միութեան պայմաններն ու դաշինքները ժողովուրդեան հրատարակուէին ի պաշտօնէ որպէս զի սա գիտակցութեամբ գործէր ինչ որ պիտի գործէր, նա մանաւանդ ապագայ ցաւալի հետևանց և չարեաց դրնքը չբացուէին, որք անշուշտ լաւ ապագայի մը երաշխաւորութիւնը չեն կրնար համարուիլ:

Նոյնպէս պէտք էր որ այս հաշտութեան հետքն մնացող Հ. Էնֆիէճեան և իւր ընկեր 6 վարդապետը յայտնէին ժողովուրդեան թէ իրենք ինչու համաձայնած չեն միաներուն և թէ ինչ է իրենց դադարաւորն ու նախատեղի:

Ուստի մենք այսպիսի դադարաւորի հաշտութիւն մը ըստ մեր կարծեաց օգտակար չեմք կրնար դատիլ և ոչ իսկ հաստատուն հիման մը վրայ դրուած, և կը փափաքեմք որ ժողովուրդն իւր իրաւանց ազատ տէրն լինելու տրամադրութիւնը պահելով, բոստնական հաշտութեան մը արտաքուստ դարդարուն իսկ ինքերքուստ ֆրասակտր կերպարանքէն որ անշուշտ քաղցկեղ կրնայ դառնալ օր մը, չը կ'առուելով ինքն իւր ձեռքը գրծէ այդ միութիւնը և իւր շահերն ու իրաւունքները պահպանելով հաստատուն հիման վրայ դետեղէ զայն:

Իտալիոյ Հոմալէթ թաղաւորին ծըննդեան տարեդարձը լինելով երէկ, Գեր. Խորէն Սր. Լուսինեան ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր Բերա Իտալական դեսպանատունը դնաց և յանուն Աղգին խնդակցութիւն յայտնեց Վսեմ. դեսպանին:

Դարձեալ Գեր. Խորէն սրբազան Լուսինեան իւր հետն ունենալով քանի մը վարդապետ և քահանայ հանդիսիւ Ռուսիոյ դեսպանատունը պիտի երթայ այսօր, Զարին սպանման առթիւ Հայոց աղգին խորին վշտակցութիւնն յայտնելու համար Վսեմ. դեսպանին:

Ս. Պատրիարք Հայրը, Գեր. փոխանորդը և Սեբաստիոյ Առաջնորդ գեր. Պետրոս եպիսկոպոս այսօր Դատական գործոց վսեմ. նախարարին պիտի երթան Սեբաստիոյ ծանուցեալ խնդրոյն կարգադրութիւն մ'ընելու համար:

Սիլիվրիի հեռագրատան տեսուչը որ աղգաւ տաճիկ է, տեղւոյն բնակչներէն 15 ամեայ հայ աղջիկ մը առևանգած և թէ առևանգողն և թէ առևանգեալն անյայտ ըլլալով, սակայն մայրաքաղաքս փախած լինելու կասկած ծագելով, աղջկան եղբայրը Աղգ. Պատրի-

արքարան դիմելով, խնդրեր է որ իւր քոյրը հասկանալով իր անօրինակ արարածը իրեն յանձնուի :

Մանճըլըխի դադարեալ Առաջնորդ Գեր. Զաքարիա եպիսկոպոսի դէմ ժողովրդական հանրագիր եկած ըլլալով ի Պատրիարքարան, որոշուեցաւ գրել իւրեն որ կէվէրէկ իւր հայրենիքն առանձնանայ ծերութեան վերջին օրերը հոն անցընելու համար: Տեսնենք թէ յիշեալ ծերունազարդ եպիսկոպոսը իւր սիրականն ալ ի միասին պիտի տանի՝ . . . :

Մալաթիոյ, Եօղլատի և Մանճըլըխի առաջնորդական պաշտօնները վարելու համար երեք վարդապետաց ցանկ մը խնդրուած էր Կիլիկիոյ Ս. կաթողիկոսէն: Ն. սրբազնութիւնը պատասխան գրեր է վարչութեան թէ ինքը երեք վարդապետաց թէ և առաջարկեր է յիշեալ դաւառաց Առաջնորդութիւնը, սակայն ասոնք բոլորովին մերժեր են առաջարկելով թէ նախ քան զամենայն Կիլիկիոյ կաթողիկոսական իրաւասութեան խընդիրը պէտք է լուծուի, առանց որոյ անկարելի է իրենց՝ Կիլիկիոյ թեմերուն մէջ պաշտօն ընդունիլ:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վազըթ այս առաւօտ կըսէ թէ իւր լածին համեմատ Օսմ. պատուիրակները դեսպանաց ծանուցեր են որ Բրէվէշան, Եանեան, Լարիսան և նոյն իսկ Եանեայի կողմէն հոկտ. 3 չըջաբերականին մէջ ցուցուած հողերն անգամ չկրնար Բ. Դուռը Յունաստանի թողուլ: Երբեք Թեսաղիոյ կողմէն Յունաստանի տրուելիք հողերը չառ բերրի և պտղաբեր ըլլալով, Յունաստան եթէ այսչափով չբաւականանայ, ըսել է թէ անհրաժեշտ պատերազմի կը փափաքի, և սոյն պատերազմին պատասխանատուութիւնը բնաւ Բ. Դրան չպատկանիր:

— Բաւական ատենէ ի վեր զրոյց մը կար թէ երբ Բ. Դուռը Յունաստանի պէտք եղած զիջումները չընէ, Անգղիա տորմիշ մը պիտի զրկէ Միջերկրական ծովը, զոր և Պ. Կօշըն Բ. Դրան ծանուցած է եղբր կանխաւ: Վազըթ կը ստէ այս լուրը:

— Բաբերդի կառավարիչ Եռսուֆ փաշա Դէ Դէ աստիճան բարձրացաւ:

— Լարիսայի զօրաբաժնին առողջական վիճակին հսկելու, և պէտք եղած կողմերը տէրութեան բժիշկներ զրկելու, ու պատերազմի դաշտը բժիշկ սահմանելու պաշտօնը Էմին փաշայի յանձնուեր է, և իրեն օգնական կարգուեր է հաղարպետ Խայրէտտին էֆէնտին, ասոնցմէ զատ Օսման և Էօմէր պէյ բժիշկները նոյն զօրաբաժնի հիւանդանոցին հսկողութիւնը պիտի ընեն:

— Բանակցութեանց ժողովին վերջին նստին մէջ Օսմանեան պատուիրակները նոր սահմանագրի մը ցուցեր են դեսպանաց Յունաստանի համար, այս նոր կարգադրութեան համեմատ Թրհալա և

Լարիսայի շրջակայները Յունաստանի պիտի տրուին, իսկ Եանեայի կողմէն նախկին սահմանադրուիւր անփոփոխ պիտի մնայ: Դեսպանք սոյն բերանացի յայտարարութենէն դո՛ւ չըլլալով առաջարկեր են օսմանեան պատուիրակաց որ աշխարհացոյց քարտէս մը գծելով ժողովին ներկայացնեն:

Դարձեալ կըսուի թէ դեսպանք Եանեայի կողմէն ալ քիչ կամ չառ հողեր տալու հրաւիրեր են Օսմանեան պատուիրակները և յանձնարարեր են ասոնց որ աշխարհացոյց քարտէսը այնպէս գծեն, սակայն դեսպանք վճռողական գիծ մը չեն ցուցուցած: Կիւրակէ օր կայսերական պալատը գումարեալ նախարարական ժողովն ալ մինչև գիշերուան ժամը տասը այս քարտիսով զբաղեր է:

— Արևելեան-Ռումէլիէն եկած լուրերը հետզհետէ կը ծանրանան, կըսէ Վազըթ, և երկրին խաղաղութիւնը վրդովելու համար ժողովուրդը յուզող օտար պաշտօնեայնէր կը վստահ այն կողմերը, ասոնց նպատակն է Արևելեան-Ռումէլիի զօրքը Մակեդոնիա անցնել, սակայն Բ. Դուռը գիտէ այսպիսի անպատեհութեանց առաջն առնլու միջոցը:

— Երէկ Ռումիոյ դեսպանատան պաշտօնեայնէրը դեսպանատան մատրան մէջ հանգուցեալ կայսեր համար հոգեհանգստեան աղօթք մատուցին. այսօր ալ Ռումիոյ հպատակները նոյն մատրան մէջ պիտի աղօթեն:

— Երէկ Խալիլի թաղաւորին ծննդեան տարեդարձն ըլլալով, արքունի շոգենաւէն լոնդանօթ արձակուեցաւ, և նաւահանգստին մէջ գտնուող իտալական նաւերը դրօշակներով զարդարուած էին, սակայն քիչ մը վերջը Զարին մահուան գոյժը հասնելով նաւերու դրօշները սևի վոխուեցան ի նշան սգոյ:

— Պաշտօնական ծանուցում մը կը յայտնէ թէ անցեալները Օսմանեան պանքային առանց հրամանի Պօլսոյ մէջ բացած ապահովութեան սնտուկը գողուած է:

— Սթամպուլ կը ծանուցանէ թէ Թունուղի մէջ էլ Նէֆիտա անուն ագարակին խնդիրը իրաւարարական ատենի մը քննութեան պիտի ենթարկուի:

— Սպարապետութեան դուռը Տ դունդնոր Բէտիֆ զօրքեր ի գէն կոչեր է, և ասոնց փութով մայրաքաղաքս հասնելուն համար հրամաններ զրկեր է, որպէս զի ժամ առաջ զգեստ և գէնք առնլով Յունաստանի սահմանադրուիւր զրկուին:

— Եօլլային գործոց պաշտօնեայ Հասան փաշա առջի օր ծովային ղինուորական դպրոցը երթալով, դպրոցին ներքին կարգադրութիւնները քննելու և մեծապէս գոհութիւն յայտնելու է. յետոյ ծովային ղինուորաց հիւանդանոցը երթալով, հիւանդաց սրահները, ուտելիքը և հագուստներն զննելու և զանազան նոր բարեկարգական հրամաններ տալով մեկնել է:

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Մէսէնճըր կըսէ թէ, նախարարաց ժողովոյ պատրաստած աշխարհացոյց քարտէսը Թրիքալան և Լարիսան Յունաստանի կը թողու իսկ Եպիւրոսէն բան մը չտար: Դեսպանները այս քարտիսէն կանխաւ տեղեկութիւն ունենալով, չաբաթ աւուր ժողովոյ մէջ երկարօրէն խորհրդակցեր են այս մասին:

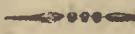
Մէսէնճըր կը յաւելու թէ այս տողերը գրած ատեն աշխարհացոյց քարտէսը վերստին նախարարաց ժողովին ներկայացուելով, ինչ ինչ բարեփոխութիւններ կրեր է:

— Եէնիգափուի ծովէն նաւաւարի մը դիակ գտնուելով, սակայն չճանչցուելով Յունաց դերեզմանատունը՝ թաղուեր է:

— Պօլսոյ մէջ բացուած բանակցութեանց ընթացքը ինչպէս կերելի, մեծ զարմանք կը պատճառէ. Հավասի գործակալութիւնը այս մասին մարտ 7 ին Վիէնայէն հետեւեալ հեռագիրը կուղղէ:

« Մեր քաղաքագիտական ակումբներուն մէջ Պօլսոյ բանակցութեան ընթացքը մեծ զարմանք կը պատճառէ. կը կարծուէր թէ կոմս Հացֆէլտ և Պ. Կօշըն բանակցութիւնները Սէրվէր և Ալի Նիզամի փաշաներուն Բ. Դրան կողմէն պատուիրակ ընտրուելն ալ քիչ մը զարմացք մեր դիւանագէտները. մինչև ցարդ կը կարծուէր թէ տէրութեանց դեսպանք ուղղակի Բ. Դրնէն պատասխան պիտի տանան իրենց տէրութեանց տեղեկագրերու համար, և բնաւ վիճաբանութեան չպիտի մտնեն. տէրութիւնը միայն քննութեան պիտի առնուին թէ Բ. Դրան առաջարկութիւնները ընդունելի՞ են թէ ոչ և այս վերջին պարագային մէջ իրենք ալ հակառակ առաջարկութիւններ պիտի ընէին: Բ. Դուռը պատուիրակ որոշելով ուղեց տէրութիւնները ստիպել որ իւր նախկին դաշտաւորն ընդգրկեն, այն է Պօլսոյ մէջ դեսպանաթողով մը կազմելու նկատմամբ կանխաւ ըրած առաջարկութիւնները, կը հաւաստեն թէ տէրութիւնը խնդրոյն այս կողմը հիմայ ինկատի առած են »:

— Կոմս Հացֆէլտի ընթացքին վրայ Ալեքանդր տիւ Նօր լրագրոյն տուած լուրերը յիշատակելով Վիէնայի Բօլիթիք Գօրէսթօնտանս թերթը, կըսէ թէ Պօլսոյ բանակցութեանց չըյաջողութեան գլխաւոր պատճառներէն մին ալ սա է որ տէրութեանց դեսպանները բոլոր ուրիշ մայրաքաղաքներէ աւելի անկախաբար գործելու վարժուած են և կուղեն իրենց յարաբերութիւնները այսպիսի ծանր պարագայներու մէջ բնաւ չը կորսնցնել. որով հաւաքական գործողութիւն մը չպիտի կարենայ գոհացուցիչ ընթացքի մը յանգիլ: Գերմանիոյ գլխաւոր չահը պիտի լինի բնաւ տարակոյս չթողուլ սա կէտին վրայ որ եթէ Պօլսոյ բանակցութիւնը չըյաջողին Գերմանիա պատասխանատու չպիտի լինի. բաց ասկէ եթէ Գերմանիոյ տուած հը-

րահանգաց համեմատ չը գործադրուին Պօլսոյ բանակցութիւնը, և պատերազմ ծագի, Դիմանիոյ այնքան փնտաւեր չպիտի լինի որքան միւս տէրութեանց:

— Վաղըթ կըսէ թէ Բիւրտերը չեն ուղեր այլ ևս ապստամբապետ Շէյխ Ուպէյտուլլահի հնազանդի:

— Փեթրսպուրկէն կը գրեն թէ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին և Պարսից դեսպանին մէջ ապստամբ քիւրտերուն նկատմամբ բանակցութիւններ կըլլան:

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՊՈՐՍԱ

Օսմ. Գոնսուլիտ Գոնուեցաւ երէկ իրիկուն 14-9
» Բացուեցաւ այս առաւօտ 14-14

ԸՆԹԱՅՔ ԱՐԺԵՐՈՅ

Սօսիէթէ ժէնէրալ Անդր. Լիւր. 4-14
» Օթման » » 3-8
Ա. Պօլսոյ Պանքան » » 8-33
Քրէտի ժէնէրալ » » 3-25
Փոխ. 1863 (Մութոն) » » —
» 1865 (Մութոն) » » 69-20
» 1869 (Բինար) » » 69-
» 1872 (Պօն տիւ թրէզօր) » » 22-20
» 1873 (Բինար) » » 66-20
Թրամվայ Օսմ. Լիւր. 3-64
Թղթադրամ » » 1010
Բուլէլի երկաթուղի ֆրանք. 48-3/4
Լաւրիում » » 106-

ԸՆԹԱՅՔ ԴՐԱՄՈՅ

(Օսմ. ոսկին 100 դուրուհէն)

Անդրիկ. ոսկի 109-33	Գարպոն արծա. 91-3/4
Գաղղիական » 87-16	Մէճիտիէ . . . 107-24
Բօլ » 90-6	Վեցնոց . . . 127-25
Քրիսից » 51-25	Հինգնոց . . . 212-20
Գարպոն թուղթ 8-72	Մէթալիք . . . 207-20

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Առաջին Էնկիւրը)

Աթէնք 13 մարտ

Հեղինական խորհրդարանին վաւերացուցած 84 ամի Եւրոպայոյցը 124,153, 139 ֆրանքի կը յանգի. բանակին ծախքըն է 71,323,580. Ժովային գործոց պաշտօնատանը 5,282,679. մուտքն է 48, 181,560 ֆրանք. ըսել է թէ 75,000,000 ֆրանք բաց կայ. 81 ամին համար բանակին զօրութիւնը 82,826 զօրք և 3000 ծովային զօրք սահմանուած է:

Փէթրսպուրկ 13 մարտ

Կէս օրուան ճաշէն վերջը ժամը երկուքին Չարը բաց կառքով Միշէլի հրապարակէն զօրահանդէսէ մը դէպի ձմերային պալատը վերադարձած ատեն ռուս մը ուղղուեցաւ Նորին վեհափառութեան, ռուսը կառքին մօտ պայթեցաւ բայց փնաս մը չը տուաւ. դժբաղդաբար կայսրը կառքը կեցընել տալով կառքէն իջաւ յաջ և յահեակ նաշիւն համար մինչդեռ կառապանը կուղէր ամենայն երազութեամբ ընթացքը շարունակել պալատը հասնելու համար. Այս միջոցին խուճի մը մարդիկ ռուսը նետողին շուրջը խոնած էին երբ երկրորդ ռուս մ'ալ արձակուեցաւ ուրիշի մը կողմէն որ կայսեր սրնդաց միջև պայթելով երկու սրունքները ջախջախեց և ուրիշ ահաւոր վէրքեր բացաւ. Նորին վեհափառութիւնը անմիջապէս պալատը տարուեցաւ բայց չկրցաւ ինքզինքը դուտ-

նել և երկու ժամ վերջը վախճանեցաւ. Կայսեր ընկերացող գաղաք մը սպանուեցաւ և չորս ուրիշ անձինք վիրաւորուեցան. առաջին գնտակը նետողը բռնուեցաւ. Կայսեր մահուան գոյժը կայծակի արագութեամբ բոլոր քաղաքին մէջ տարածուեցաւ. և քանի մը վայրկենէն անթիւ բազմութիւն մը ձմերային պալատը շրջապատեց, և ամեն կողմ սկսան օդը թնդացնել «կեցցէ Աղեքսանդր Գ.» աղաղակներով. Անմիջապէս ետքը բոլոր պահապան գունդերը հնազանդութեան երդումը ըրին, վաղը նորընտիր կայսրը ձմերային պալատան մէջ հանդէս պիտի կատարէ, յորում բոլոր հասարակային պաշտօնատարք յարգանքնին պիտի մատուցանեն և ուխտ պիտի կատարեն. Ոստիկանութիւնը մինչև ցարդ սպանիչը չկրցաւ ձերբակալել:

Լոնտրա 14 մարտ

Չարին սպաննուելուն լուրը հասածին պէս, Էտիմպուրիի գուքսը և գքսուհին պատրաստուեցան Փէթրսպուրկ երթալ և մասնաւոր շոգեկառքով ժամը 7 ին մեկնեցան:

Լոնտրա 14 մարտ

Սըր Սթաֆօրտ Նօթթօթ ընդդիմադիր կուսակցութեան պարագլուխը յայտարարութիւն մ'ըբաւ ըսելով թէ դժբախտական ինքիները, զորս առաջին նախարարը իբրեւ ստիպողական խնդիր կառաջակէ և որ այս երեկոյ խորհրդարանին պիտի ներկայացուի, հակասահմանադրական և հասարակաց խորհրդարանին իրաւանց և ազատութեան վրտանգաւոր են:

Լոնտրա 14 մարտ

Այս առտուան Տէյլի Նիւզ կը ծանուցանէ թէ կառավարութիւնը որոշած է Գանտահարը Ապտիւլ Բահման էմիրին յանձնել, և հոն գտնուող գունդերը էմիրին օգնելու և բարեկարգութիւնը պահպանելու համար պահել:

(Առաջին Հաւաք)

Փարիզ 12 մարտ

Օսմ. դեսպան Էսաթ փաշա Օսմանիէի ակնակուռ մեծ ժապաւէնը Հասարակապետութեան նախագահին յանձնեց այսօր. Այս արարողութիւնը մեծ հանգիստով կատարուեցաւ:

Փարիզի հիւանդանոցաց բժիշկները հիւանդանոցներու մէջ ծառայող կրօնաւորուհիները Գաղղիայէն գուրս հանելու գաղափարին դէմ բողոքեցին:

Ճէզայիլէն կը ծանուցանեն թէ թուրքի կառավարութիւնը դադարեցաւ ընկերութեան մը սկսած երկաթուղոյն շինութիւնը արգիլել կը ջանայ:

(Այս անգամ հասած)

Ս. Փէթրսպուրկ 14 մարտ

Աղէքսանդր Գ. Չարին առաջին յայտարարութիւնն որ այսօր հրատարակուեցաւ, կըսէ.

«Մենք այսօր Ռուսիոյ, Բօլօնիոյ և Ֆինլանտայի դահը կամքառնանք, որք իրարմէ անբաժան են:

«Մեր հպատակաց բարօրութեան համար ամէն ջանք պիտի ընենք. և մեր հօր կատարած երդումը մեք ևս կը կրկնենք մեր նախահարց կտակին հաւատարիմ մնալու և Ռուսիոյ փառաց, զօրութեան և բարգաւաճման մեր կեանքը նուիրելու համար»:

Կայսրութեան բոլոր բարձրաստիճան պաշտօնատարք այսօր կէս օրէն մէկ ժամ ետքը հաւատարմութեան ուխտ պիտի կատարեն:

Փարիզ 14 մարտ

Ծերակոյտը և երեսփոխանաց խորհրդարանը ատենը բացին և գոցեցին Ռուսաց կայսեր մահուան առթիւ ինը շան սգոյ:

Ծերակոյտի նախագահը իւր ատենաբանութեան մէջ ըսաւ թէ Աղէքսանդր Բ կայսրը դարուս ամենամեծ վերանորոգիչներէն մին եղած էր և միլիոնաւոր գերեաց ազատութիւն շնորհած էր:

Օտիւֆրէ-Փասգիէ դուքսը աւելցուց թէ Գաղղիա Աղէքսանդր կայսեր առ ինքն մատուցած ծառայութիւնները երբեք չպիտի մոռնայ. (ծափահարութիւն):

Աթէնք 14 մարտ

Պ. Բուսուտորոս այսօր երեսփոխանաց խորհրդարանին հաղորդեց յուղեալ ձայնիւ Չարին սպանութեան գործը. և թէ զայն և թէ նորա յաջորդը դրուատելէ ետեւ առաջարկեց ատենը փակել ինը շան սգոյ:

Պ. Թրիքուփիս Պ. Բուսուտորոսի ըզգացմանց ընկերանալով, անոր առաջարկութիւնը կրկնեց որ ընդունուեցաւ ժողովէն:

Խորհրդարանը ցրուելէ առաջ Յանձնաժողով մը ընտրեց որ ի դիմաց խորհրդարանին ներկայ պիտի գտնուի մայր եկեղեցւոյ մէջ վաղը կատարուելիք տխուր արարողութեան:

Ս. Փէթրսպուրկ 14 մարտ

Այսօր ժամը մէկ ու կէսին ձմերային պալատան մէջ կատարեցաւ գահակալութեան արարողութիւնը և բարձրաստիճան պաշտօնէից հաւատարմութեան ուխտը:

Ժամը երկուքը քառօրդ անցած նորընտիր կայսրը և կայսրուհին բազմութեան մէջէն անցնելով եռանդագին ցնծութեան աղաղակներով, Գաղանի Մայր եկեղեցին գնաց:

Ոճրագործը բռնուելով, հասկցուեցաւ որ հանքային դպրոցի աշակերտներէն մին է Ռուսաքօֆ անուամբ և 21 տարեկան:

Սօֆիա 14 մարտ

Աղէքսանդր իշխանը այսօր Ս. Փէթրսպուրկ մեկնեցաւ, իշխանութիւնը պաշտօնէութեան յանձնելով. պատեւազմական պաշտօնայ իրնօթ գընդապետը արտաքին գործոց նախարարի պաշտօնը փոխանորդաբար պիտի վարէ:

(Առաջին Էնկիւրը)

Լոնտրա 14 մարտ 1,50 երեկոյ

Երէկ կէս օրէն վերջը ժամը 1 ին մինչ Չարը Միքայէլ մեծ դուքսին հետ պալատը կը դառնար, ռուս մ'արձակուեցաւ. ոչ կայսեր և ոչ դքսին դպաւ, միայն կառքին ապակին կտորեց. եղեռնագործը յայնժամ ատրճախակը քաշեց և ուղեց կայսրը սպաննել. սակայն քովը գտնուողներն արգիլեցին:

Այն ատեն երկրորդ ռուս մ'ալ ուղղուեցաւ որ կայսեր ոտից առչէ պայթելով, անոր սրունքները ջախջախեց, մարմնոյն վարի մասը վիրաւորեց և ձախաչքը տեղէն հանեց. Կայսրը մեռաւ 33/4 ին. Միքայէլ մեծ դուքսն ալ վիրաւորուեցաւ:

— Մարտ 7 ին Տէյլի Նիւզի Պէրլին-
նէն կը հեռագրեն թէ « Պիզմարք իշ-
խանը խաղաղութեան պահպանութեան
համար տէրութեանց դեպքաններուն
Պօլսոյ մէջ ըրած ջանքերը անօգուտ կը
դատուի, և կը կարծէ թէ պատերազմն
անհրաժեշտ է և իբր միակ միջոց խա-
ղաղութեան կրեալ կղզին Յունաստանի
թողուին է » :

— Հռչակաւոր Տօքթօր Պելլօթ Վի-
էնայի մէջ բժշկական արտաքոյ կարգի
գործողութիւն մը կատարեր է. Մարի
Թէքէզ անուն աւստրիացի կնոջ մը ստա-
մօքսը քաղցկեղ պատած ըլլալով հա-
սարակաց հիւանդանոցը տարեր և գոր-
ծողութենէն 21 օր վերջը կինն իւր տու-
նը վերադարձուցեր է առողջ ի մեծ ու-
րախութիւն իւր ութն զաւակաց :

— Իրլանտիոյ հողագործական միու-
թիւնը Ամերիկեան գաղթականութեանց
օգնութիւնը խնդրած էր ընդդէմ Անգ-
ղիոյ կառավարութեան, սակայն Տիւպլի-
նէն զարնուած հեռագրի մը համեմատ
Գանատայի բողոքական ընկերութեան
նախագահը չըջաբերական մը զրկեր է
Իրլանտիոյ բողոքականաց որ հողագոր-
ծական միութեան կառավարութեան
դէմ բռնած ընթացքին չհետեւին բնաւ :

— Պօէրնբըր Անգղիացւոց վրայ տա-
րած վերջին յաղթութեան վրայ առանց
հպարտանալու, հասկնալով որ օր մը
Անգղիոյ զօրութեան ներքեւ պիտի ճըն-
չուին, փութացեր են Օրանժի աղատ
նահանգին նախագահին միջամտութիւ-
նը խնդրել. և Պօէրնբըր հրամանատա-
րը ժուպէր յայտարարեր է թէ Պօէրն-
բըր խաղաղութեան կը փափաքին, և նա-
խագահին տալիք որոշումը պատրաստ
են ընդունելու, միայն թէ իշխանը Պօէր-
նբըրուն անկախութեան դէմ որոշում մը
չընէ :

— Ռուսօ-լինական դաշնագրութեան
գլխաւոր պայմանները հետեւեալք են .

Գուլճայի մէկ մասին Չինաստանի
տրուիլ, որոյ փոխարէն Չինաստան պա-
տերազմական տուգանք պիտի վճարէ
Ռուսիոյ : Նոյնպէս Ամուրի կողմէն սահ-
մանագլխոյ ուղղութիւն և երկու տէ-
րութեանց միջև առևտրական և հեռագ-
րական դաշնագրութիւն մը կնքել :

— Գօնսթանթին Մեծ դուքսը Հռով-
մայ մէջ մարտ 2ին Պապին ներկայացեր
է :

— Ռուսիոյ Ոննչականաց թեւադրու-
թեամբ Մէյքէնձօֆ զօրավարն սպաննած
ըլլալու կասկածանօք բռնուող Գլէշապ-
նիքօֆ անուն անձին դատաստանն սկսեր
է տեսնուիլ :

— Օտէսայի ղինկորական ժողովը քիչ
ժամանակի մէջ 63 հոգի Սիւլերիա ղըր-
կեր է :

— Զրոյց կայ թէ Շուէտի թագաւո-
րին անդրանիկ որդի Ակար իշխանը Բրէնս
տը Կալի իշխանին աղկան հետ նշան-
ուեր է :

— Ս. ֆէթրսպուրկէն կը ծանուցանեն
թէ Թէքէքներու ձեռքէն առնուած եր-
կիրները գրաւելու որոշում տուեր է

Ռուսիոյ նախարարաց ժողովը :

— Վիէնայի լրագրիք Թուրքօ-Հել-
լէնական խնդրոյն վրայ հետեւեալ տողե-
րը կը գրեն .

« Փարիզի, Պէրլինի և Վիէնայի պաշ-
տօնէութեանց մէջ այս խնդրոյն վրայ
կատարեալ համաձայնութիւն կայ : Բ.
Դրնէն խնդրուելիք երկիրներու մասին
որոշ և ճիշդ կարգադրութիւն մը չէ ե-
ղած . բայց ընդհանուր զգացումը սա է
թէ առանց Եպիրոսի և Իրէվէզայի ամ-
բողջ Թեսալիայով պէտք է գոհ լինին
երկուստեք :

« Լոնտրայի պաշտօնէութիւնը Պէրլինի
դեսպանաժողովոյ գծած շաւիղը մէկգի-
թողելու համար բացարձակ յայտարա-
րութիւն մը չէ ըրած տակաւին . բայց
կը կարծուի թէ նոյնը ամեն ատեն չպի-
տի պահէ, և յաւուր յորում Կ. Պօլսոյ
դեսպանները նոր գիծ մը սահմանեն,
ինքն ալ (Անգղիա) միւս տէրութեանց
հետ պիտի միաբանի :

« Տէրութիւնները Հելլէնական կառա-
վարութեան բացարձակապէս յայտարա-
րեր են թէ Յունաստան պէտք է որ նիւ-
թական ու և օգնութիւն չըսպասէ տէ-
րութիւններէն եթէ Պօլսոյ մէջ տէրու-
թեանց համաձայնութեամբ գծեալ սահ-
մանը չընդունին :

« Կը կարծուի նաև որ եթէ պատե-
րաղմ ծագի, Բուլղարի և Պուլղարիոյ
մէջ Ռուսիոյ գործած ջանից շնորհիւ
պատերազմը երկու տէրութեանց մէջ
պիտի սահմանափակի »

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԴԱՍԱԴԻՐՔ
ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Փափաղեան Ստեփան էֆէն-
տի յօրինած սոյն Ընթերցա-
րանը որուն մէջ 60 էն աւելի
ընտիր պատկերներ, բարոյական
առածներ և քաղաքավարական
դասեր կը գտնուին, կը ծախ-
ուի Ֆրէնկեան գրատունը և
ուրիշ գրավաճառաց քով :

Իսկ կեդրոնատեղիք են Ռի-
զա փաշա խան Թ. 3 Ս. Ղ.
Պարտիզպանեան տպարանը,
և Ս. Ղուկասեան գրատունը,
ուր ազգային վարժարանաց
համար մասնաւոր զեղչ կը լ-
այ եթէ 10 էն աւելի ծախու-
առնուի :

Գին 100 փարայ :

Ա Զ Դ

Լրագիրս ձեռքէ կը ծախուի Պաղչէ
դարու սուճի Պօղոս աղայի խանութը,
Կամուրջին վրայ, Բերա Ղալաթա-սէրայի
դիմաց և Թագսիմ ծխավաճառաց և բո-

լոր Հայ լրագրավաճառաց քով ի գին 20
փարայ :

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՅԿԱՆՆԵՐԸ

Ութերորդ տարը իւր ընծայուեցաւ :
Գին 40 փարայ :

ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ

Տ Պ Ա Ր Ա Ն Ի

(Արծաթ մեծիտ 20 դուրոյ)

Արուեստ Երկայնակեցութեան . . . 10 ՂԸ
Հռչակաւոր Ոճիւրք. — Պրէնկիլիէ Մար-
քիզուհին Պատկերազարդ . . . 7 »
Տնական Բժիշկ 6 »
Պոստ մը Պօլսոյ թաղերու մէջ . . 12 »
Հռչակաւոր Ոճիւրք. — Սէն-Ճէրան
Կոմսուհին Պատկերազարդ . . . 6 »
Դասագիրք Աղգային Պատմութեան Զ.
տպագրութիւն Ս. Պ. Պ. Փափաղ-
եանց 31/2 »
Կը ծախուին ամեն Հայ գրավաճառաց քով :

Ա Զ Դ

Նորայրի Գաղղիէն-Հայերէն ընդարձակ
բառարանին 42 երորդ թերթն հրատարակուե-
ցաւ : Թերթերն կը վաճառուին Ֆրէնկեան
գրավաճառանոցը, որ է կեդրոնատեղի. նոյն-
պէս Ղուկասեան եւ Գալաթիեան գրավաճա-
ռաց քով Արշակ էֆէնտի թղթավաճառանոցը
ի Ղալաթիա եւ Վայսի քով ի Բերա :
Գին իւրաքանչիւր թերթին 60 փարա տը-
ծաթ :

ՅԱՆԿ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ

Ի ԳԱՆԱՌԱՍ

Ահն. — Մեծ. Յովսէփ էֆ. շանիկեան
Աղէքանդրի. — Ս. Մկրտիչ էֆ. Սրբիւնեան
Ա. Գրիգոր. — Մ. Գարեգին էֆ. Շիշմանեան
Անդրնաթիւ. — Մ. Ռուբէն էֆ. Փափաղեան
Ատարազար. — Մ. Կարպետ էֆ. Թօփուզեան
Ատանա. — Գեր. Միքայէլ եպիսկոպոս
Արապկիր — Մ. Յակոբ էֆ. Զորագեան
Բաղէշ. — Մ. Մելքոն էֆ. Գալբերունի
Գահրէ. — Մ. Մկրտիչ էֆ. Պալըզեան
Դերջան. — Գեր. Խչնատիսս վարդապետ
Եղեալա. — Յակոբ էֆ. Թաշճեան
Երզնկա. — Յ. Արշարունի էֆ.
Եօզաւա. — Մեծ. Մանասէ էֆ. Ջննողեան
Իւնիա. — Մ. Թադէոս էֆ. Էօքիլեան
Խարբերդ. — Բարեն. Սմբ. Ընկերութիւն
Կարին. — Մ. Ա. Գալբերունի էֆ.
Կեսարիա. — Մ. Սեդրակ էֆ. Գօշումեան
Կէյլէ. — Ղուրապէլէն. Տ. Ստեփաննոս քննչ.
Կիւրին Մեծ. Մ. Ս. Ա. Մինասեան
Հալէպ. — Մ. Կարապետ էֆ. Քէչկէկեան
Մարդուան. — Գեր. Սահակ վարդապետ
Մալաթիա. — Մ. Սրապիոն էֆ. Մարգարեան
Մաղնիսա. — Մ. Յովհ. էֆ. Խանէթեան
Մարաշ. — Մ. Յարութիւն էֆ. Մուրատեան
Մուշ. — Մ. Վահան էֆ. Մամիկոնեան
Նիկոմիդիա. — Մ. Խոսրով էֆ. Եսկիճեան.
Շ. Գարահիսար. — Գեր. Մովսէս վարդապետ
Պալըզէսիր. — Գեր. Տ. Աղամ քահանայ
Պասրա. — Մեծ. Յ. Գալուստեան
Պաղտատ. — Մ. Միհրան էֆ. Սըվաճեան
Պիլէճիկ. — Գեր. Տ. Ղեւոնդ Մ. Վարդապետ
Պրուսա. — Գեր. Տ. Արիստակէս վրդապետ.
Ռոստոթօ. — Մ. Կարպետ էֆ. Մէհմեդեան
Ռուսճուզ. — Մ. Սարգիս էֆ. Մատաթօլ
Սեքաստիա. — Մ. Նիքիթէ էֆ. Սթամպուլեան
Վան. — Մ. Մկրտիչ էֆ. Շաղօեան
Տրապիզոն. — Մ. Մարգար էֆ. Քէլիքեան
Տիգրնկերտ. — Մ. Գարբիէլ էֆ. Լուսորեան
Բէմալա. — Մ. Սարգիս էֆ. Կէօղլիպէօյիքեան
Բեօթանիա. — Գեր. Տ. Գէորգ Մ. վրդապետ.
Քիլիս. — Մ. Կարապետ էֆ. Թովմասեան

ՏԵՐ-ԽՄԻՍԻՐ

Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՏՆՕՐԻՆ Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Բիգա փաշա խան քիւ 3